National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 14.01.1927, page 6

מבצר למסורה

שעורים בהסתכלות

שאלו את סילמן:

— מפני מה הלכת וכתבת את המאמר „לאן?" וחזרת ואמרת: מה אמרו הכתבים — אל מה — קוס — טה סבל בעד דעותיו — ענה תחת החוטם ובמשיכת המלים, כדרכו, ובשעת דבורי העמיד פנים כפני „נגדל" וקרבן אמתי.

ואנחנו לא ידענו עד כה מי מת־מרה בזמן האחרון לבקש את ה ק־ש ה לא רק בין כתלי הגמנסיה שלו אלא וביחוד גם בשמלות ירושלם ע ה"ק.

ובשמחפשים — מוצא ם ב"ה, והא ו ה:

„האותיות הגדולות של הטלגרמה המ והדה פלוגדון — כך פותח הפילי־סון — משכו את עיניו בקנותו את עתון ברח ב. פרש את העתון וקרא: ארבעה מיליון ם והצ נתנים בהלואה לארץ ישראל". הע ר נשא את עיניו בשמחה לקראת הבשורה הטובה הזו והנה ראה לפניו, נהשו נא מה? — ל ו ו ו רגע עברה לצדו ה ע ל מ ה".

ומיד הופיע אותי בחור, כלומר היצר הרע ולחש באזניו: שוטה־שבעולם, עד מתי תשעה לדברי הבל בעתונים, הן „ה ו א כבר עברה לצדך?". והא, בשר ודם נשא את עיניו „מבטן חל דוקא על הגרבים של העלמה, והן כה קטנות, הן כה מתוחות"...

התיצב לפניו היצר־הטוב וגוער בו בנזיפה, „נו שקץ, קרא הלאה!" והוא קורא בע ן אחת ובהם פה מאלו כפאו שד: „נאום קצר נשא סגן המ ניסטר למשבות", ובעינו השניה, השמאלית בודאי, הוא רואה, — אשרי עין ראתה בל זאת! — „מה קצרה שמלה זו, עד הברכים ולא יותר"; ה צר־הטוב שואל: מה יהיה בגמל חיפה? והיצר הרע, יפה־שמו, עונה לעמתו: „מה מתהווה בשמ ה קצרה זו בשעת ישיבה?".

בשאין מזל, בכר כל הטרחה. עד שהציוני ממשיך לקרוא בעתון, והנה — מעשה שטן! — „העלמה התרחקה כבר כמנו מרחק רב", הוא מביט ב„אספק ר ה" שלו ומבקש לדעת „לאן" נעלמה העלמה, והיצר־הרע מזרזו לדבר מצוה ודוחקו: נו, למה תעמד בלק ש?" והבחור „מחיש את צעדיו לחדב קה", ממש כמו, שרודפים לפעמים אחרי ה„מוביל" של ב ת הכרם, שהוא בורח בכוונה כ דוע...

בקצור, הוא רץ להדביקה עד בתי־הבוכרים (מסתמא, לא רחוק מהגמ־נס ה!), „קודם שנכנסה למבוא של בית ותתעלם".

ואם הסוף טוב והיצר טוב הכל טוב:

— „ובכן, הנמל יהיה בח פה!" — כך פותח הפילי־סון — משכו את עיניו בקנותו את ספורו

— „פנ ו אור ם". ממש „ליהודים"..

ואם כעס לכם ה ה הרי לכם עור „צמוק" אחד בפרק השני, הנקרא בשם — „קמט". וקמט זה לא חלילה על המצח או במח אלא — „קמט על גבי ה מ ט ה, כמובן, של אותה עלמה.. ומי גרם לאותו קמט? — לשוא תקמטו את מצחכם למצאו! — „ה ל ח ץ", הוא הוא שגרם לקמט זה, כלומר הלחץ שלו — „בעמדם חד על יד ה מ ט ה והוא לוחצה אליה".. (פזור המטה לא שלו!).

ואם תשאלו רבותי, מה ענין „בעל הרסיסים" „לקרושה", ו„ארוטיקה" מזו אך לחנם, רבותי, התנפלו עליו מכל צד, ש פמן מצד אחד וברש מצד שני בגלל „מעשים טובים" אחרים, ובקרוב ת פיע א"ה גם „פצצה" נגדו ב„הד הנוך" ועל כלם החברה שלו בגמנסיה עצמה, בקצור, הוא קנה לו, כמאמר הבר ות, מפטיר בר־בעי, וכל כך למה? — הכל מפני דעות ו, מפני כי קנאת ה' צבאות מדברת מתוך גרוני, והפי־כון שלו „רסיס חיים", שהופיע בהוספה של העתון החגון (גל ון 2238) למאמרו הכפורסם — הלא כיח!

א ן בח בעטי הדל למסר לכם, תל־מידי החב בים, את כל הפנ נים המד ה רות בפ לוטון המיסרי הזה, וע"ב נמה למסר לכם רק „רס סים" ואח־ים, כדי שתוכלו לראות ולהוכח מהם ו „אור אל אקוסטה" שלנו שם לו מטרה בזמן האחרון לבקש את ה ק־ש ה לא רק בין כתלי הגמנסיה שלו אלא וביחוד גם בשמלות ירושלם ע ה"ק..

ובשמחפשים — מוצא ם ב"ה, והא ו ה:

„האותיות הגדולות של הטלגרמה המ והדה פלוגדון — כך פותח הפילי־סון — משכו את עיניו בקנותו את ספורו

עתון ברח ב. פרש את העתון וקרא: ארבעה מיליון ם והצ נתנים בהלואה לארץ ישראל". הע ר נשא את עיניו בשמחה לקראת הבשורה הטובה הזו והנה ראה לפניו, נהשו נא מה? — ל ו ו ו רגע עברה לצדו ה ע ל מ ה".

ומיד הופיע אותי בחור, כלומר היצר הרע ולחש באזניו: שוטה־שבעולם, עד מתי תשעה לדברי הבל בעתונים, הן „ה ו א כבר עברה לצדך?". והא, בשר ודם נשא את עיניו „מבטן חל דוקא על הגרבים של העלמה, והן כה קטנות, הן כה מתוחות"...

התיצב לפניו היצר־הטוב וגוער בו בנזיפה, „נו שקץ, קרא הלאה!" והוא קורא בע ן אחת ובהם פה מאלו כפאו שד: „נאום קצר נשא סגן המ ניסטר למשבות", ובעינו השניה, השמאלית בודאי, הוא רואה, — אשרי עין ראתה בל זאת! — „מה קצרה שמלה זו, עד הברכים ולא יותר"; ה צר־הטוב שואל: מה יהיה בגמל חיפה? והיצר הרע, יפה־שמו, עונה לעמתו: „מה מתהווה בשמ ה קצרה זו בשעת ישיבה?".

בשאין מזל, בכר כל הטרחה. עד שהציוני ממשיך לקרוא בעתון, והנה — מעשה שטן! — „העלמה התרחקה כבר כמנו מרחק רב", הוא מביט ב„אספק ר ה" שלו ומבקש לדעת „לאן" נעלמה העלמה, והיצר־הרע מזרזו לדבר מצוה ודוחקו: נו, למה תעמד בלק ש?" והבחור „מחיש את צעדיו לחדב קה", ממש כמו, שרודפים לפעמים אחרי ה„מוביל" של ב ת הכרם, שהוא בורח בכוונה כ דוע...

בקצור, הוא רץ להדביקה עד בתי־הבוכרים (מסתמא, לא רחוק מהגמ־נס ה!), „קודם שנכנסה למבוא של בית ותתעלם".

ואם הסוף טוב והיצר טוב הכל טוב:

— „ובכן, הנמל יהיה בח פה!" — כך פותח הפילי־סון — משכו את עיניו בקנותו את ספורו

— „פנ ו אור ם". ממש „ליהודים"..

ואם כעס לכם ה ה הרי לכם עור „צמוק" אחד בפרק השני, הנקרא בשם — „קמט". וקמט זה לא חלילה על המצח או במח אלא — „קמט על גבי ה מ ט ה, כמובן, של אותה עלמה.. ומי גרם לאותו קמט? — לשוא תקמטו את מצחכם למצאו! — „ה ל ח ץ", הוא הוא שגרם לקמט זה, כלומר הלחץ שלו — „בעמדם חד על יד ה מ ט ה והוא לוחצה אליה".. (פזור המטה לא שלו!).

ואם תשאלו רבותי, מה ענין „בעל הרסיסים" „לקרושה", ו„ארוטיקה" מזו אך לחנם, רבותי, התנפלו עליו מכל צד, ש פמן מצד אחד וברש מצד שני בגלל „מעשים טובים" אחרים, ובקרוב ת פיע א"ה גם „פצצה" נגדו ב„הד הנוך" ועל כלם החברה שלו בגמנסיה עצמה, בקצור, הוא קנה לו, כמאמר הבר ות, מפטיר בר־בעי, וכל כך למה? — הכל מפני דעות ו, מפני כי קנאת ה' צבאות מדברת מתוך גרוני, והפי־כון שלו „רסיס חיים", שהופיע בהוספה של העתון החגון (גל ון 2238) למאמרו הכפורסם — הלא כיח!

א ן בח בעטי הדל למסר לכם, תל־מידי החב בים, את כל הפנ נים המד ה רות בפ לוטון המיסרי הזה, וע"ב נמה למסר לכם רק „רס סים" ואח־ים, כדי שתוכלו לראות ולהוכח מהם ו „אור אל אקוסטה" שלנו שם לו מטרה בזמן האחרון לבקש את ה ק־ש ה לא רק בין כתלי הגמנסיה שלו אלא וביחוד גם בשמלות ירושלם ע ה"ק..

ובשמחפשים — מוצא ם ב"ה, והא ו ה:

„האותיות הגדולות של הטלגרמה המ והדה פלוגדון — כך פותח הפילי־סון — משכו את עיניו בקנותו את ספורו

עתון ברח ב. פרש את העתון וקרא: ארבעה מיליון ם והצ נתנים בהלואה לארץ ישראל". הע ר נשא את עיניו בשמחה לקראת הבשורה הטובה הזו והנה ראה לפניו, נהשו נא מה? — ל ו ו ו רגע עברה לצדו ה ע ל מ ה".

ומיד הופיע אותי בחור, כלומר היצר הרע ולחש באזניו: שוטה־שבעולם, עד מתי תשעה לדברי הבל בעתונים, הן „ה ו א כבר עברה לצדך?". והא, בשר ודם נשא את עיניו „מבטן חל דוקא על הגרבים של העלמה, והן כה קטנות, הן כה מתוחות"...

התיצב לפניו היצר־הטוב וגוער בו

למורה ומחנך בישראל? — אין זו שאלה! כבר ה ה לעולמים: גם ה"ש־בתאים המוד נ ם" בשעתם נהנו כך, וספרו של אלמאליה על „שבתאי צבי" (דף 21, 22) הלא יוכיח!

וה פה בדבר זה הוא שאחרי השי־ער הזה, מ„חופת החתנים" מופ ע באותיות מוזהרות שב העורך האחראי: מי גליקסון.

ובשעה שקראתי את התיכת ה„פור־נוגרפיה" הזו בעתון החגון הזה, חשבתי בלבי, רבש"ע! לו היה מופ ע אף שמץ מזה אצלנו מהחת לקו, מי ידע כמה „מכתב ם למערכת" היו מופ עים נגד־בל יום בעתון התל־אביבי?

*

ומכאן שדברנו ע"א ענינים הגונים באלה נזכרתי גם בגליון העתון החגון של יום שלישי זה.

כבר אמרתי לכם, כמדומני, שרא־ש ת קריאתי בעתונים היא המודעות. ובכן, כשזרקתי מבט הראשון לגליון זה הופיעו לנגד עיני שתי מודעות גדו־לות מ קפות זו שהיר לאות אבל ובהן מביעה אגודת־המורים את השתתפותה בצערו של הכרם מר אב זוהר במות על ו א ב י ב. ואחריהם החרו החזי־קו גם ה„דיירים" וגם הם מתאבלים „על מות א ב י ב".

קטנה לדעת בדיוק אם המורים שלנו שכחו את העברית ש„הם, או שזהו פשוט תקון הבוגר־הזעבצער שהוא כנראה, עם„הארץ" מהל א ב י ב?

ומחמת, שהגליון הוא מיום שלי־שי, יום שהוכפל ב כי טוב, מצאתי עוד „דבר־טוב" לתלמידי:

הן זוכרים אתם עדיין מסתמא את המהפכה הגראנרפית, שבאה ב„הארץ" לפני שבוע ת אחדים וציר קושטא שנועד ליאבאן, נשלח על ידם ל„פקונגו", עיר המלוכה של סינה, כמ־קום יפוניה.

והנה, קראתי יד עה משמחת בג־ל ון ההוא ע"ד „בית ספר לחזנים בוארשא", ומיד בשורה השניה מת־חיל הכתוב בלשון זו: ב ו ר נ א נפ־תח בימים ראלה קורס לחזנ ת.

איך אמר אותו היהודי הפולני לחברו הסוחר, שנסע עמו ברכבת ורצה לרמותו כ ד ר ך הסוחרים ההם:

— „אם אתה אומר לי, שהנך נוסע לוו ר ש ו, כדי שאחשוב שאתה נו־סע ל ו ו נ א, הן מוטב היה שתאמר לי שאתה נוסע לוונא ואדע שאתה נ סע לוורשא?!

*

ולבא מידא דלא רמיזא באוריתא ואפילו ענין הע ריה שלנו בת"א, והא ראה:

פרשת „בשלח" משבוע זה, הרי היא רמז גלוי (לא זה של אחה"ע!) לטברסקי, שלמדו אותו פרשת „בשלח" מחועד, לקוים מה שנאמר שם: „ילא נחום" טברסקי, מפני „כי קרוב הוא", כלומר „חבר", ופירש"י: כי נוח הוא לשוב באותו הדרך, שהכנים אותם בחובות של 260-000 פונט, טבין ותקולין המימשלה נעשתה „בעלת־בית" עליהם. . .

ובאמת, א נ י מבין מה כל הטרדם הזה וכל ה„גוואלה", שהקימו שם בי־שיבות העיריה בת"א כנגד המושלה, שהוא מתערב בתקציב ונכנס לגרגרת שלהם?

ראשית, הוא נתן מזימנים לת"א והרי בעל־הבי, והשנית — אעפ"י ששמו „קמבל", אינו מאמין ב„קומ־בילים" ובשטרות ובהלואות ליובל שנים. „ראש של גיי" זה איננו יורע „חכמ ת", בחכם־הפינסי שלנו ר' טברסקי, וכלל זה נקוט בידו: אם יש מזומנים, יש פק דים ו ש בתי־חולים, ואם א ן ממתקים — „ושב ם בבית". כמו שאומרים אחינו חבוברים בלשונם: „יש ממון יש כבוד, לא יש ממון לא יש כבוד!"

ולו היית אני תקיף שם בחלונות הגבוה ם, הי תי מצ ע להם לפרק את כל הבה רות להושיב פ ק י ד חממ־שלה, כמו למשל בנו של נצ בנו, שיהא „עומד על גבם" ומבטחני, שהיה מסדר חכל כדיבעי, ומציל את העיר העברית הראשונה בלא רמז בלא „גוש" ובלא „קוש", גם מבלי מנהל הגמנסיה ואי־פילו בלי בעלי־הבתים. . .

*

ודאמרו מה שתאמרו: איני יכול להבין בשום אפן את כל הענין של החזן ברדקי שלא התפלל הפלת „אל מלא רחמ ם" לזכר אחד־העם, כפי שהודיע הועד הלאומי במודעותיו הגדול ת מח' ט ב ת, כלומר: ה' שבט..

הן החזן ברדקי הסכים בכל לב, כידוע, ובלבד שרגבאים יסכימו. הגבא הראשון ר' אמדורסקי ענה ת יפה: בודאי! ומדוע לא? מהיכא־תיתי! הרב פ"צ פרנק, הגבאי השני, אף הוא נענע בראשו לאות הסכמה. הרב קוק נתעמק קצת יאח"כ ענה בדיפלומטיה כדרכו: אעפ"כ, בשביל אחד־העם שאנו! גם מ י ס ס ר זכר נענע בפאותיו העבות ואמרו שתיהן: כן, כן! ואפ לו השמש ר' לייביש החלבן נתן את הסכ־מתו בכללה, בקצור, כל המשדד הרבנות ובית־דין הסכ מו, וככ"ז — ל א התפלל החזן ברדקי!

אין זאת כי אם טעה הגבאי־השני ר' פ"צ פרנק ונענע בראשו לא מלמעלה למטה, זאת הסכמה, אלא מ מין לשמאל, וברגע האחרון חזר בו. כ' מה לא עושה יהודי ומכש"כ רב בישראל וב רושלם עיה"ק בשב ל בהסכמה?

אגב, פנו אלי רבים מתלמידי בשאלה חמורה זו: מפני מה כמו את חשם של הנואם השלישי במודעות „ב ת העם" להספרו של אחד־העם?

האם מפני שלא ידע המספיד „לאן" ללכת בשעת ההספד?

אי תמהה!

*

ברגע זה פגשתי בהחוב יפו אחד הסוחרים החשובים שלנו בירושלם כמובן, ששאלתי אותו מ ד ע על מעמ מסחר בעירנו ועל ה„שמ טות" שקוראים בזמן האחרון בשוקנו.

— המצב מזופת! — ענה הסוחר — בהראותו בקצה שמשיתו על חופת שברחוב — מצב הפקידים והמורים טוב יותר עכשיו כמצב הסוחרים.

וכשראה כי דברי לא נתחוורו לי כל צרכם, פנה אלי ואמר:

— הואיל ובך, אכפר לך ר' עומות. ספור, אע"פ שב דאי כבר ידוע היא לך, ויתברר לך הענין.

מספרים, מעשה ביהודי אחד שהגיע זמן פרעונו של השטר ולא יכול לשלם. רץ מ דיר לידיד בדי להשיג גמילות־חכד כדי לשלם את שטרו — ואין! בלילה עלה על משכבו ולא נכנרו עיניו מרב דא ה ליום מחר, יום־הדין של פרעון השטר.

מה עשה? ויהי בחצי הלילה, ויקם מעל מטתו וירץ ישר לבית המלוה. דפק על הלונו והעיר אותו משנתו.

— מי שם? — צעק המלוה משנתו.

— אני יהודי פלוני, באתי להודיעך שלא אוכל לשלם לך מחר את השטר כי אין לי פרוטה.

— גזלן! — צעק המלוה — יבי לא יכלת לחכות עד מחר, שבאת בחצות להעירני משנתי?

— א ן דבר, ענה הלווה, עד חצי־הלילה לא ישנתי א נ כ י, ומעתה לא תישן א ת ה בעד החוב.

והנמשלי, פיים הסוחר שלי, מובן מאליו:

עד כה לא ישנו הפקיד ם והמורים ומעכשיו חדלו המוחרים מלישון בש־ביל השטרות..

*

ולמזה — מעשה קטן ואמתי שהיה בע רנו, כלומר שוב במבלגה העברית שלנו, ושנמסר לי מפי אחד מתלמידי, עד ראיה ושמיעה.

ב ום הששי העבר בא תייר נוצרי ואמריקני בלוות מרה דרך ע ר ב י לבקר את המבלגה העברית שלנו, מח־מת שחברות־התיירים הנכדרות בעירנו הכניסו גם ממוכדות־נו בתכנ ת הנסיעה שלהם למראית עין ולשם התחרות, כידוע.

בקש התייר לבקר את המיכד כדי לראות בעיניו את הגדולה והנצורת שעשו ה„זיוואנ כט" על חר הצופים בבנין ה„שיוונאלהוס" שלהם, והנה ענתה להם המזכירה — הוי, אותה המזכירה! — שאין המבלגה „מזיואום" ושיטרית את עצמו לבוא ביום המ ועד לפי דלות המזכירה, ולא בעש"ק, מפני שהם „ביוו" מאד (עכומים).

התייר האמריקאי שדאג גוי ואינו יודע חכמות, הפך את דרכו ואמר בלי־שונו: ועכלל ביוגים אין ביוגים! ואור לם ה'איד הערבי קלל וחרף ועשה „ב ו ל בזיונות" מהמיכד שלנו לעיני התייר האמריקאי חוד.

ושואל אני הצע ר ותתם ר' עזמות שאלה תמימה ופשוטה זו:

ממה נפשך אם המבלגה שלנו אינה „מזיואום" ולא מת־נכאת — ואפשר שזה נכון! — מפני מה היא פתוחה ל' פעמ ם בעבוע לפני מאוחרים?

אלא מאי? — אם המבלגה שלנו לקוח ה א עדיין לתיירים ומכש"ב לת ירים נכרים — למען יראו! — מפני מה סוגרים לחם את הדלת על חטמם ומראים להם את הדרך בע"פ, בשעה שהתייר לא יוכל לבוא אלא ביום ההוא דוקא? והיכן היא מדת הכנסת־אורחים שרשנו מאבהדם אבינו? הא?

אדרבה, ילמדונו רבנו זו.

עזמות